

APPARATER FÖR EFTERBEHANDLING AV TVÄTT

Olika alternativ för slätgöring

Det vanligaste strykredskapet är ett ångstrykjärn. Man klarar sig bra med en grundmodell om man inte stryker mycket. Ett termostatstrykjärn är mindre och lättare, men kläderna måste fuktas före strykningen. På resan kan man ta med sig ett litet resestrykjärn som kan kopplas om mellan 230 och 110 volt (V) beroende på vart man reser. Resestrykjärnets stickpropp anpassas vid behov till eluttaget med en adapter.

Ett ångstrykningssystem avger mer ånga än ett ångstrykjärn. I anslutning till den separata vattenbehållaren finns en ånggenerator som kontinuerligt alstrar ånga under tryck. Mellan ångstationen och strykjärnet går en sladd som innehåller både elledning och ångslang. Ångan från ånggeneratoren leds längs slangen till strykjärnet och vidare till plagget. Strykjärnet i en ångstation väger lite mindre än ett vanligt ångstrykjärn, där även vattnet ökar vikten. För att få ånga håller man ångknappen på strykjärnet nedtryckt. När knappen frigörs upphör ångproduktionen. En stor och tung ångstation kan inte stå på strykbrädan utan behöver ett stadigt och rymligt bord. Strykbrädan ska lämpa sig för ångstrykning. Ångstrykningssystemet kan också ha en medföljande strykbräda. En ångstation är till störst nytta för den som stryker mycket. Idealet är att ha en plats där stationen kan stå framme, eftersom det tar tid att lyfta fram och ställa i ordning ångstationen och vänta på att den blir varm. Man behöver också ett separat strykjärn om man snabbt vill stryka enstaka plagg.

En strykmaskin har en stryksula av metall och ett stoppat strykunderlag. Strykunderlaget påminner om en strykbräda, men kan också vara en tygklädd vals som roterar mot stryksulan. För att undvika veck ska plaggen sträckas före strykningen. Det krävs övning för att använda en strykmaskin. En strykmaskin kan inte helt ersätta ett strykjärn, som behövs t.ex. för strykning av små och rynkade textilier.

Mangling är ett enkelt sätt att få lakan och andra raka textilier släta. En mangel har en mangelduk och två valsar. Lakanet fuktas och läggs på mangelduken, och blir manglat när duken rullas upp på valsen. Låt först mangelduken gå ett varv runt valsen innan du börjar mata in lakanet. Annars slirar lakanet på valsen, packar ihop sig mellan valsen och duken och fastnar i mangeln. Vid genommangling rullar man först hela mangelduken runt valsen. Tjocka påslakan som inte kan manglas upprullade på valsen leds mellan de roterande valsarna och kommer ut på mangelns baksida. Låt den manglade tvätten torka innan du viker och lägger in den i skåpet.

Kontrollera också anslutningseffekten (W) innan du köper ett strykredskap. Om anslutningseffekten är under 2300 W räcker en 10 A säkring. Är anslutningseffekten större behövs en 16 A säkring.

Ångstrykjärn – egenskaper

Strykningen går bättre om strykjärnets handtag sitter bra i handen. Prova att hålla järnet i vardera handen. Det är mindre tungt att stryka om du växlar hand emellanåt. Kontrollera att handtaget är tillräckligt rymligt och att du får ett bra grepp, om du har svaga armar och därför måste använda båda händerna samtidigt. Handtaget får varken kännas smalt, tjockt eller kantigt i handen. När man håller i handtaget borde man också nå reglage, väljare och knappar med samma hand. Man måste få ett bra grepp om reglagen och de får inte vara tröga, ha vassa kanter eller vara obekvämt placerade. Kontrollera att märkningen på strykjärnet är tydlig och entydig. Testa om strykjärnet står stadigt i upprätt läge.

Stryksulan ska glida lätt och får inte bli repad vid användningen. Aluminium är känsligt för repor. En ytbelagd stryksula glider lätt över tyget. En stryksula med smal och låg spets kommer åt på trånga platser. Kontrollera att sladden är minst 2 meter lång. Sladden stör minst om sladdfästet sitter mitt bak på handtaget. En rörlig kulle gör att sladden inte är i vägen när man stryker. En tygklädd sladd skrynkler inte plagget mot strykbrädans kant. Har strykjärnet en sladdhållare lönar det sig att använda den, annars nöts sladden med tiden sönder mot strykbrädans kant.

I ångstrykjärn används kranvatten. Om man använder något annat vatten kan strykjärnet ta skada, och det finns också risk för fläckar på plagget. Vattenbehållaren fylls med en måttkanna. Är vattenbehållaren löstagbar kan den också fyllas direkt under kranen. Det är lätt att fylla och tömma behållaren om öppningen är tillräckligt stor. Om öppningen kan stängas stänker det inte ut vatten ur behållaren medan man stryker. Kontrollera att luckan för öppningen är lätt att få upp. Det är bra om maximinivån för vattnet är tydligt markerad. Är vattenbehållaren

genomskinlig kan man hålla ett öga på vattenmängden medan man stryker. En stor vattenbehållare gör strykjärnet tyngre, men då behöver man inte fylla på vatten så ofta. Sprejfunktionen ska helst ge vatten i en fin dimma i stället för droppar och duschen ska landa precis framför spetsen på strykjärnet. Vattenbehållaren ska tömmas efter varje användning. Då bildas det mindre kalkavlagringar i strykjärnet. Vatten som stått i behållaren kan också fläcka plaggen.

Signallampan för upphettning av strykjärnet ska vara väl synlig. När lampan slocknar har strykjärnet nått den inställda temperaturen. För att det ska bildas ånga måste temperaturläget vara minst två prickar. Automatisk avstängning eliminerar risken för att man glömmer det heta strykjärnet på. Strömtillförseln bryts om strykjärnet står stilla några minuter. Ångöppningarnas placering eller antal har ingen praktisk betydelse för strykresultatet. Det lönar sig vanligen att ha ångan ställd i maxiläge, eftersom plaggen blir slätast med riklig ånga. Med väljaren för tillskottsångan kan ångan riktas mot ett visst ställe. Innan man börjar stryka och särskilt om strykjärnet stått oanvänt länge, är det bra att trycka på tillskottsångknappen samtidigt som man håller det heta strykjärnet ovanför diskhon. Då lossnar kalk- och smutspartiklar och smutsar inte ner plagget. Vertikal ångfunktion gör det möjligt att ånga ett plagg som hänger på galge. Hur slätt plagget blir beror på materialet och vävsättet. Med sprejtryckknappen kan man t.ex. fukta och stryka ett veck som uppstått vid strykningen.

Använd inte strykjärnet om det har fallit, om det uppenbart har skadats eller läcker eller har något annat funktionsfel. Strykjärn får bara repareras av en fackman.

Ångstrykjärn – skötsel och rengöring

Läs i bruksanvisningen om tillverkarens skötselrekommendationer och lämpliga rengöringsmetoder. Efter användningen ska vattenbehållaren tömmas och till sist ska man trycka på tillskottsångknappen och sprejknappen ovanför diskhon. Då bildas det mindre kalkavlagringar i strykjärnet. Linda sladden runt strykjärnets parkeringshål och låt strykjärnet kallna i upprätt läge. Förvara ångstrykjärnet i upprätt läge, annars kan ångöppningarna täppas till av kalk. Avkalka strykjärnet regelbundet enligt bruksanvisningen. I bruksanvisningen förbjuds i allmänhet användning av avkalkningsmedel och ättikslösning, eftersom ytbehandlingen i ångkammaren och ångkanalerna kan ta skada. Ofta har strykjärnet ett avkalkningssystem. Då ska vattenbehållaren fyllas och strykjärnet hettas upp till maximitemperatur. Håll strykjärnet vågrätt över en diskho och tryck eller vrid på ångventilen enligt instruktionerna i bruksanvisningen. Ångan och vattnet som rinner ut genom ångöppningarna i botten avlägsnar föroreningar och kalk. Avkalkningssystemet kan också ha en kalksticka som tas ut och rengörs i ättikslösning.

Torka ren stryksulan med en fuktig duk. Putsa bort fastbränd smuts, var försiktig så att sulan inte repas. Repor gör att strykjärnet glider sämre över tyget, samlar smuts och försämrar strykresultatet. Hetta upp strykjärnet till maximitemperatur och stryk på ett rent värmetåligt tyg så att lös smuts fastnar på tyget. Blanda matsoda eller tvättpulver och vatten till en pasta och låt pulvret lösa sig ordentligt. Bred ut pastan på stryksulan med strykjärnet i upprätt läge, annars kan pastan täppa till ångöppningarna eller rinna in i ångkanalerna. Hetta upp en aning strykjärnet och torka bort pastan med en fuktig trasa. Om smutsen inte lossnar med det här kan du försöka gnugga sulan försiktigt i längdriktningen med tvålull eller en grov svamp. Det finns också särskilda radergummin, rengöringsstift och polerkuddar samt pastor för rengöring av strykjärn.

Tips för strykningen

Det går lättare att stryka om du slätar ut plaggen och sträcker sömmarna när du hänger dem på tork. Vid torktumling är det bra att inte torka tvätten mer än halvtorr, eftersom kruttorr tvätt är svår att stryka. Torktumlade plagg är ganska släta när man tar ut dem ur tumlaren genast efter avslutat torkprogram.

Strykjärn blir snabbt heta men svalnar långsamt. Därför ska man börja med att stryka de plagg som kräver lägst stryktemperatur och sluta med dem som kräver hög temperatur. Om stryktemperaturen inte framgår av tvättråden är det bäst att börja med låg temperatur och vid behov försiktigt höja temperaturen. Prova först på en osynlig del av plagget. Välj stryktemperatur enligt det ömtåligaste materialet när du stryker blandmaterial. Valet av stryktemperatur är inte bara beroende av temperaturrekommendationen utan även av hur snabbt man stryker och hur fuktigt tyget är. Ömtåliga material kan strykas försiktigt från avigsidan. Vissa strykjärn har en medföljande extra stryksula för ömtåliga tyger. Det lönar sig också att stryka plagget från avigsidan eller genom en pressduk om tyget annars blir blankt. Siden kan få fläckar av vattendroppar från sprejduschen.

Låt de strukna plaggen kallna och torka innan du lägger in dem i skåpet, annars kan de bli skrynkliga på nytt. Låt också strykjärnet kallna ordentligt innan du ställer undan det. Förvara ångstrykjärnet i upprätt läge, annars kan ångöppningarna täppas till av kalk.